

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การศึกษานโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารของไทย
พ.ศ. 2540 – 2549

ผู้เขียน นายพี ชื่นจิตต์ผ่อง

ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.อุคม โชค อาษาวิมลกิจ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาพัฒนาการการกำหนดนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารของไทย 2) เพื่อศึกษาบริบทการกำหนดนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารของไทย และ 3) เพื่อวิเคราะห์บทบาทผู้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนโยบายรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารของไทย แนวทางการศึกษาในครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า นโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารของไทยพัฒนาขึ้นจากปัญหาความขาดแคลนบริการอย่างรุนแรงช่วงเศรษฐกิจฝืดเคืองอย่างรวดเร็วระหว่างปี พ.ศ. 2529 – 2531 รัฐบาลขณะนั้นจึงมีนโยบายเพิ่มบทบาทภาคเอกชนให้ขยายงานบริการควบคู่ไปกับการให้บริการของรัฐวิสาหกิจ แต่เนื่องจากประเทศไทยเริ่มมีบทบาทในเวทีการค้าระหว่างประเทศและถูกกดดันให้ทยอยเปิดเสรีการค้าบริการในแต่ละสาขารวมถึงสาขาโทรคมนาคมพื้นฐานภายในปี พ.ศ. 2549 นโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารจึงได้รับการพัฒนาไปสู่เป้าหมายด้านการค้าอย่างเด่นชัดภายใต้บริบทนโยบาย 4 เรื่อง คือ 1) การยกเลิกอำนาจผูกขาดของรัฐวิสาหกิจและกำหนดกติกาประกอบกิจการโทรคมนาคม 2) การจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมที่เป็นอิสระจากการควบคุมของฝ่ายการเมือง 3) การแปรสภาพองค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทยและการสื่อสารแห่งประเทศไทยเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และ 4) การแปรสัญญาโทรคมนาคมที่รัฐวิสาหกิจให้อำนาจแก่เอกชนเพื่อช่วยขยายงานบริการ

สำหรับสภาพปัญหาที่นำมาซึ่งการก่อตัวของนโยบายแปรสภาพรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารของไทยช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2549 เกิดจากเหตุผล 3 ประการ คือ 1) ความเสียหายทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ทางการเงิน พ.ศ. 2540 2) การเข้าร่วมจัดทำข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าเสรี

ภาคบริการ (GATS) และ 3) การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 40 ว่าด้วยการจัดสรร
คลื่นความถี่ โดยมีผลลัพธ์ซึ่งเกิดจากการปรับปรุงเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจอันเกิดจากการ
ปรับเปลี่ยนนโยบายทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทาง
การเมืองใหม่ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็นตัวแปรกำหนดความคืบหน้าและความสำเร็จของการ
กำหนดนโยบาย โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมนโยบายทั้งกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของฝ่าย
บริหารจากรัฐธรรมนูญและกฎหมายพรรคการเมือง ความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาเงินทุนระหว่าง
ประเทศเพิ่มขึ้นทั้งการลงทุนโดยตรงและการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงบทบาททางการเมือง
โดยตรงของกลุ่มทุนธุรกิจสื่อสาร โทรคมนาคมที่พัฒนาถึงขีดสุดโดยเป็นแกนนำตั้งพรรคการเมือง

ส่วนบทบาทของผู้กำหนดนโยบายพบว่ารัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรมีความเป็นอิสระ
ในการนำเสนอนโยบายมากที่สุดโดยยึดเหตุผลด้านการค้าเสรีเช่นเดียวกับรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจ
ยุทธ ขณะที่รัฐบาลนายชวน หลีกภัย เลือกปฏิบัติตามสภาพบังคับพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
2540 และเงื่อนไขจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) โดยฝ่ายผู้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายที่
มีบทบาทอย่างมาก คือ กลุ่มทุนธุรกิจสื่อสาร โทรคมนาคม พนักงานรัฐวิสาหกิจ นักวิชาการและ
องค์กรพัฒนาเอกชน ขณะที่ประชาชนไม่มีบทบาทเท่าที่ควร เพราะสื่อมวลชนและพรรคการเมือง
ไม่แสดงบทบาทกระตุ้นการเรียกร้องนโยบายอย่างเต็มที่

Thesis Title	A Study of the Policy on Privatization of Communication State Enterprise of Thailand B.E. 2540 - 2549		
Author	Mr.Rapee Chuenjittpong		
Degree	Master of Public Administration		
Thesis Advisory Committee	Lecturer Dr. Udomchoke Asawimalkit		Chairperson
	Associate Professor Siripong Ladavalaya Na Ayuthya		Member

ABSTRACT

This study is aimed 1) to study the evolution of communication state enterprises privatization policy-making process in Thailand 2) to study communication state enterprises privatization policy-making content and 3) to analyze the role of policy stakeholders and determinants that affect communication state enterprises privatization policy. It is a documentary research and the data is analyzed by content analysis.

The study results can be summarized as follow: the communication state enterprises privatization policy, increasing the private sector in telecommunication through BTO (build-transfer-operate) concessions, was arisen to solve the scarcity of basic telecommunication services during B.E. 2529-2531. The governments tended to set many kinds of telecommunication service to be free from monopolized state enterprises during the modern international trade from B.E. 2535 to 2540. There are four perspectives to liberalize state enterprises provision as follow 1) to announce Privatization law that cancelled the monopoly of state enterprises, and provided licensing system processes 2) to set the regulatory body, and appointed the committee which free from political intervention to regulate competition 3) to provide legal framework to enable state enterprises by corporatized TOT and CAT as public limited company (plc.) and 4) to turn concessions into the mutual compensation between state enterprises and concessionaires

According to the problems that led governments to liberalize telecommunication service provision during B.E. 2540 – 2549 are 1) the economic crisis and the collapse of Thailand's

monetary market in B.E. 2540 2) the outcomes from participating in the negotiation group on basic telecommunication of GATS and 3) the legally enforcement of Article 40 in new constitution B.E. 2540 to perform the new radio wave allocating system. The privatization policy-making progress had been done smoothly when, Thaksin Shinawatra, a telecom billionaire, and his Thai Rak Thai party in the house during B.E. 2544 – 2549. His power is more advantageous than the others, General Chawalit Yongchaiyutt or Chuen Leekpai, that refer to the constitutional consent, the needs of foreign direct investment (FDI) and stock investment, and the political role of economic elites had developed ultimately, performing the party, through election system. Nevertheless, the stakeholders dominated the policy-making decision were the service providers in private sector, the state enterprises's officers as the labour unions, technocrats and NGOs in mass communication.